

УДК 349.2

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.79.1.52>

## **ЗВІЛЬНЕННЯ ЗІ СЛУЖБИ (З ЛАВ НПУ): ОРГАНІЗАЦІЯ, ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА СОЦІАЛЬНІ НАСЛІДКИ**

**Івоніна А.О.,**  
*курсант ННІ та ПФПП  
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*

**Логінова М.В.,**  
*викладач кафедри цивільного права та процесу  
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*

**Івоніна А.О., Логінова М.В. Звільнення зі служби (з лав НПУ): організація, правове регулювання та соціальні наслідки.**

У даній роботі досліджено питання щодо звільнення зі служби (з лав НПУ). Розглянуто питання щодо організації, правового регулювання та соціальних наслідків.

Зазначено про те, що існує три етапи звільнення з лав НПУ. I етап - це ухвалення рішення про звільнення, де вирішується питання про допустимість припинення службових відносин. II етап полягає у зборі та узгодженні документів, необхідних для звільнення працівника. На цьому етапі підготовлюються проекти наказів, які містять інформацію про причини звільнення, особисті дані працівника та відповідний пункт закону. III етап включає оформлення факту припинення відносин з органом Національної поліції, що передбачає виключення працівника зі списків особового складу, підписання обхідного листа та проведення фінансового розрахунку.

Організація звільнення зі служби в лавах НПУ ґрунтується на відповідних нормативно-правових актах, що регулюють процедуру звільнення і підстави прийняття такого рішення. Детальне ознайомлення з цими нормами дозволяє зрозуміти права та обов'язки сторін, які беруть участь у процесі звільнення, а також визначити порядок його проведення.

Особлива увага у статті приділяється правовому регулюванню процедури звільнення. Аналізовано, що норми визначені законодавством та висвітлюють порядок їх застосування. В основі такого аналізу лежать положення законів, що регулюють діяльність Національної поліції.

Окремою частиною статті є аналіз соціальних наслідків звільнення зі служби. Звільнення може мати серйозний вплив на психологічний стан працівника, його соціальний статус та фінансову стабільність.

Як висновок, сказано про те, що процедура звільнення працівників поліції включає кілька послідовних стадій, що забезпечують законність та офіційність цього процесу. Кожен етап має свою важливу роль у забезпеченні правильного припинення службових відносин і дотриманні встановлених вимог законодавства. Дана стаття докладно аналізує організацію звільнення, його правову регламентацію та соціальні наслідки, що робить її цікавою та корисною для дослідників та практиків.

**Ключові слова:** звільнення, трудові відносини, поліція, служба, причини, порядок.

**Ivonina A.O., Loginova M.V. Dismissal from service (from the ranks of the NPU): organization, legal regulation and social consequences.**

This work examines the issue of dismissal from service (from the ranks of the NPU). Issues related to organization, legal regulation and social consequences are considered.

It is noted that there are three stages of dismissal from the ranks of the NPU. The first stage is the adoption of a decision on dismissal, where the question of the admissibility of termination of service relations is decided. The II stage consists in the collection and coordination of the documents necessary for the dismissal of the employee. At this stage, draft orders are prepared, which contain information about the reasons for dismissal, personal data of the employee and the relevant clause of the law. The third stage includes registration of the fact of termination of relations with the National Police body, which involves

the exclusion of the employee from the personnel lists, signing of the bypass letter and carrying out a financial settlement.

The organization of dismissal from service in the ranks of the NPU is based on the relevant legal acts regulating the dismissal procedure and the grounds for making such a decision. A detailed study of these regulations allows you to understand the rights and obligations of the parties involved in the dismissal process, as well as to determine the procedure for its implementation.

The article pays special attention to the legal regulation of the dismissal procedure. It has been analyzed that the norms are defined by legislation and highlight the order of their application. This analysis is based on the provisions of laws regulating the activities of the National Police.

A separate part of the article is an analysis of the social consequences of dismissal from service. Dismissal can have a serious impact on the psychological state of the employee, his social status and financial stability.

As a conclusion, it is said that the procedure for the dismissal of police officers includes several consecutive stages that ensure the legality and formality of this process. Each stage has its own important role in ensuring the correct termination of service relations and compliance with the established requirements of the law. This article analyzes in detail the organization of dismissal, its legal regulation and social consequences, which makes it interesting and useful for researchers and practitioners.

**Key words:** dismissal, labor relations, police, service, reasons, order.

**Постановка проблеми.** Розглядаючи Україну як правову державу, особливе значення приділяється функціонуванню ринку праці, яке в значній мірі залежить від розвитку всіх інститутів, зокрема правил звільнення працівників. Право на працю вважається одним з найважливіших соціально-економічних прав, яке дозволяє працівникам забезпечувати високий рівень матеріального і духовного благополуччя своїх родин.

Дослідження цієї проблематики є надзвичайно актуальним, оскільки встановлення об'єктивних причин звільнення працівників поліції зі служби є головною причиною неефективного використання бюджетних коштів, призначених для фінансування діяльності підрозділів Національної поліції, і, в результаті, низького рівня успішності реформування правоохоронної системи.

**Стан опрацювання цієї проблематики.** Питанню щодо звільнення зі служби з лав НПУ були присвячені праці таких вчених як Кікінчук В.Ю., Іншин М.І., Нагорна О.О. та інших.

**Метою статті** є дослідження особливостей організації, правового регулювання, соціальних наслідків звільнення зі служби (з лав НПУ).

**Виклад основного матеріалу.** Незважаючи на те, що згідно з Законом України «Про державну службу» поліцейські вважаються державними службовцями, їх професійна та службова діяльність підпорядковується специфічним правилам. Кожен етап служби в Національній поліції України має свої особливості, починаючи з вступу на службу і закінчуючи звільненням.

Це вимагає дотримання великої кількості законодавчих норм, які регулюють роботу поліції. Таким чином, поліцейські зобов'язані дотримуватися Закону України «Про національну поліцію», Закону України «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України», Закону України «Про державну службу», Кодексу законів про працю України та ряду відомчих нормативно-правових актів [4, с. 139].

Відповідно до статті 59 Закону № 580-VIII, що регулює питання проходження служби поліцейськими, Міністерством внутрішніх справ України було затверджено Порядок підготовки та видання наказів щодо проходження служби в поліції (Порядок № 1235), який має на меті забезпечити належну підготовку та видачу таких наказів.

У Розділі II Порядку № 1235 вказано, що підставами для видання наказів стосовно особового складу є наступні зміни у службовій діяльності:

- 1) призначення на посади;
- 2) переміщення по службі;
- 3) тимчасове виконання обов'язків за іншою посадою;
- 4) присвоєння та позбавлення спеціальних звань поліції;
- 5) пониження у спеціальному званні на один ступінь;
- 6) закріплення спеціальних жетонів з індивідуальним номером;
- 7) заохочення;
- 8) зарахування у розпорядження;

- 9) звільнення з посади;
- 10) звільнення зі служби в поліції;
- 11) відрядження до інших органів, установ, організацій та органів місцевого самоврядування зі збереженням на службі в поліції;
- 12) відсторонення від виконання службових обов'язків;
- 13) надання відпусток згідно з законодавством;
- 14) зміни прізвища, імені та по батькові, обчислення стажу служби в поліції для надбавки за вислугу років;
- 15) надання додаткової оплачуваної відпустки, установлення посадових окладів, установлення або скасування додаткових видів грошового забезпечення, премій та інших доплат відповідно до чинного законодавства України;
- 16) направлення на службу в міжнародні операції з підтримання миру і безпеки та повернення з них [3].

Згідно з пунктом 10 Розділу III Порядку № 1235, у разі видання наказу про звільнення працівника зі служби в поліції, в наказі органу поліції вказуються стаж служби в поліції, вислуга років для призначення пенсії (включаючи пільгові умови), необхідність виплати одноразової грошової допомоги при звільненні.

Також зазначається, чи необхідно виплатити грошову компенсацію за невикористані відпустки за фактично відпрацьований час у році звільнення або відрахувати кошти за невідпрацьовану частину календарного року з грошового забезпечення.

Поліцейський може припинити свою службу в поліції з такими причинами:

1. закінчення строку контракту.
2. медична комісія визнала його непридатним до служби в поліції через хворобу.
3. досягнення граничного віку для перебування на службі в поліції.
4. скорочення штатів або проведення організаційних заходів.
5. службова невідповідність.
6. застосування дисциплінарного стягнення у формі звільнення зі служби згідно з Дисциплінарним статутом Національної поліції України.
7. власне бажання поліцейського.
8. перехід на роботу до інших міністерств і відомств (організацій) відповідно до встановленого порядку.
9. безпосереднє підпорядкування близькій особі.
10. вирок суду щодо притягнення до відповідальності за вчинення корупційного або кримінального правопорушення.
11. набуття громадянства або підданства іншої держави.

Науково-практичний коментар до Закону України «Про Національну поліцію» детально описує процедуру звільнення працівників поліції, яка складається з трьох основних етапів [1].

I етап - це ухвалення рішення про звільнення, де вирішується питання про допустимість припинення службових відносин.

II етап полягає у зборі та узгодженні документів, необхідних для звільнення працівника. На цьому етапі підготовлюються проекти наказів, які містять інформацію про причини звільнення, особисті дані працівника та відповідний пункт закону.

III етап включає оформлення факту припинення відносин з органом Національної поліції, що передбачає виключення працівника зі списків особового складу, підписання обхідного листа та проведення фінансового розрахунку.

Новелою законодавства, що регулює діяльність поліції, є те, що воно надає можливість звільнити працівника у зв'язку з реальним або потенційним конфліктом інтересів, який є постійним і не може бути врегульований іншим способом. Ця норма впроваджена у відповідності до законодавства щодо протидії корупції. Для повного розуміння цієї норми необхідно проаналізувати визначення конфлікту інтересів в його двох формах.

Таким чином, реальний конфлікт інтересів визначається як суперечка між особистими інтересами працівника та його професійними обов'язками, яка впливає на законність його прийнятих рішень та дій у процесі виконання службових обов'язків. Потенційний конфлікт інтересів включає в себе ідею реального конфлікту інтересів з урахуванням того, що на даний момент він не порушує об'єктивність професійної діяльності, але він існує і може мати практичне втілення у майбутньому [5].

У випадку, якщо факт скоєння працівником поліції адміністративного або кримінального правопорушення, пов'язаного з корупцією, встановлюється і законний вирок суду набирає чинності, така особа мусить бути обов'язково звільнена з посади в Національній поліції. Варто зазначити, що протягом попереднього розслідування та інших стадій адміністративного або кримінального процесу до винесення вироку та його законної сили, особа не звільняється зі служби, а лише тимчасово відстороняється від посади, яку вона займає.

Звільнення з посади працівників поліції має бути здійснене відповідно до чітко встановлених підстав, визначених законом. Ці підстави є юридичними фактами, які легально припиняють службові відносини. Важливо зауважити, що проста наявність таких підстав сама по собі не є достатньою для припинення служби.

Необхідним є активний вчинок відповідної особи, такий як наказ керівника або рапорт працівника, що підтверджує волю та ініціативу сторін щодо припинення служби [2, с. 198].

Підготовка документів на звільнення включає кілька етапів, які передбачають підготовку та узгодження необхідних документів. Кадрові апарати готують проекти наказів, які включають рапорт про звільнення з вказівкою причин звільнення.

У тексті наказу детально зазначаються причини звільнення, відповідний пункт закону, а також особисті дані працівника, його посада та структурний підрозділ. Особливу увагу слід звернути на дату звільнення, оскільки вона є ключовим елементом після підстави звільнення і визначає останній робочий день працівника.

Оформлення факту припинення відносин з органом Національної поліції є завершальним етапом процедури. На цьому етапі здійснюється виключення працівника зі списків особового складу, йому видаються відповідні документи. Крім того, проводиться підписання обхідного листа, який підтверджує офіційне припинення відносин з поліцією, а також здійснюється фінансовий розрахунок.

**Висновки.** Отож, процедура звільнення працівників поліції включає кілька послідовних стадій, що забезпечують законність та офіційність цього процесу. Кожен етап має свою важливу роль у забезпеченні правильного припинення службових відносин і дотриманні встановлених вимог законодавства.

#### Список використаних джерел:

1. Науково-практичний коментар Закону України «Про Національну поліцію». станом на 1 січня 2016 року. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 400 с. С. 275.
2. Кікінчук В.Ю. Процедура звільнення зі служби в органах внутрішніх справ. *Право і Безпека*. 2010. № 3. С. 197–202.
3. Постанова від 13.07.2021 по справі № 380/7701/20 Восьмий апеляційний адміністративний суд. URL: <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/98343259> (дата звернення: 15.06.2023).
4. Іншин М.І. Підстави звільнення зі служби в поліції: Наукова стаття. *Науковий вісник публічного та приватного права*. Випуск 1-1, 2016 р. С. 138–142.
5. Нагорна О.О. Підстави для звільнення з лав Національної поліції України. 2018. URL: <http://www.sci-notes.mgu.od.ua/archive/v36/4.pdf> (дата звернення: 17.06.2023).